

СВЕТИ МЪЧЕНИК РАЙКО ШУМЕНСКИ

† 1802 година
Чества се на 14 май

Тропар на свети мъченик Райко Шуменски

Твоят мъченик, свети Райко Шуменски, Господи, при своето страдание прие от Тебе, нашия Бог, нетленен венец, защото, имащ Твоята подкрепа, мъчителите повали и съкруши на демоните безсилната дързост: с неговите молитви спаси нашите души.

На 14 май Църквата поменава свети Райко Шуменски - новомъченик от българския род, сподобил се на този ден с мъченическа кончина. Това се случва през 1802 година в родния му град Шумен. Знаем мъченическия му подвиг благодарение на йеромонах Никифор от остров Хиос, записал от очевидец изповедничеството и страданието на 18-годишния юноша. Левкийският епископ Партений - един от най-ерудитаните йерарси на нашата църква, потрудил се много в преводи и събиране на жития на родни светии, е превел от гръцки мъченичеството на свети Райко.

Младият българин бил по занаят златар. Работил е в центъра на Шумен, наречен в житието "голям град". Красив и добродетелен, той привлича вниманието на една неомъжена туркиня, живееща точно срещу работилницата му. Един ден тя слиза на улицата, повиква Райко, сякаш е с намерение да му възложи поръчка за златен пръстен. Въпреки неговото смущение, туркинята го задърпала вкъщи. Младежът изтръгва ръката си, за да избяга и тя отблъсната, пада по гръб. Любовта ѝ се превръща в ненавист и туркинята с кръсъци обвинява Райко, че искал да я насили.

Следва съд, а на Райко е предложено да се потурчи и да вземе девойката за жена. В противен случай ще умре пребит до смърт. Младият момък, уподобил се на целомъдрения Йосиф в дома на фараона, отказва да предаде Христа. До свършека на мъченията той повтаря "Аз съм християнин".

Башата на дръзката и безсрамна девойка всякак се опитва да го уговори, че ще бъде почетен зет и наследник на голям имот.

Но Райко отказва да се потурчи. Следват жестоки, дълги и страшни побои, окачване на куки, изтезания с огън и желязо. За два дни е прибран в затвора. А житиеписецът йеромонах Никифор добавя: "Що са му сторили тия два дни в затвора, остава неизвестно и не се чу навън"*.

Нито увещанията, нито зверствата успяват да разколебаят добропобедния страдалец. Целият в рани, с изрязани ремъци кожа, посипан в сол и обгарян със свещи, свети Райко повтаря: "Аз съм християнин. Няма да се потурча".

Изпитан като злато в горнило, младият златар е обезглавен на 14 май 1802 г. Не се знае какво е станало с многострадалното му тяло.

В Царството Небесно той предстои ведно с мъчениците в бели одежди, които идат от голямата скръб (срв. Откр.7:14).

Молим се светия мъченик да се застъпва за грешния и вече отдалечен от Бога и от вярата български род. Молим се по неговите молитви за вразумление, просветление и спасение.

Отправляме молитва към него за застъпничество за нашите чада - за да се спасят от сквернотата, извращенията и злобата на тоя век - да ги опази Господ в тайното убежище на своето спасение.

*цитат от "Житие и акатист на свети мъченик Райко-Йоан Шуменски", изд. Витезда, с.8.

Свети мъченик Райко Шуменски – 14 май*

Този нов Христов поборник и добропобеден мъченик беше от един голям град на България, който се нарича Шумен. Рода му и имената на родителите му не можахме да научим. А самият той се наричаше Райко и беше златар по занаят. Живееше и работеше занаята си в центъра на Шумен и беше на около 18-годишна възраст, много красив на лице, още по-красив по душа, а по вяра и любов към Христа: най-горещ и най-твърд. И както доказаха по-късно събитията, и той като апостол Петър казваше на Христа в мисълта си и сърцето си: „Ако потрябва с Тебе и да умра, няма да се отрека от Тебе.“ (Мат. 26:35) Но той се показа прекрасен и чуден подражател и на патриарх Йосиф Прекрасни (Бит. 39:7-12) в целомъдрието, заради което встъпи в мъченически подвиг за вярата, и храбро се бори, и чудно се подвиза против видимите

и невидими сили, и накрая умря за Христа като тържествуващ победител. А как се бори за целомъдрието и как претърпя мъченическа смърт, това ще разкаже нашето слово, както ни го предаде един човек, иеромонах, който се случил там.

Той работеше – както се каза - своя златарски занаят в центъра на град Шумен. А срещу неговата работилница имаше една турска къща, чийто домовладика имаше неомъжена дъщеря. Тя като гледаше неизречената хубост и красота на хубавия Райко се разпалваше от сатанинска любов и цялата гореше от обич към него, но не можейки иначе да постигне целта си и да изпълни лошото си желание, тя измисли и се изхитри да употреби следния начин...

Един ден слезе и пристъпи малко от портата, и извика Райко да дойде при нея. Той, не разбирайки умисъла, отишъл и застанал извън от портата. Тя му каза да се приближи, за да ѝ вземе мярка от пръста, та да ѝ направи златен пръстен печат. Хубавият момък се приближил и колкото той стоял със страх и стеснение, толкова тази развратница, новата египтянка (Бит. 39:7), с безсрамие и сатанинска наглост го задърпала с всичката си сила, за да го вмъкне в дома. Така постъпила тази похотливка и развратница, а новият Иосиф (Бит. 39:12) издърпал с по-голяма сила ръката си от нейните ръце, и тя, отблъсната, паднала по гръб. И веднага, както в древност она египтянка, превърнала любовта в омраза, започнала да крещи колкото може и наклеветила пред присъстващите Райко, който бил достоен за безбройни похвали, че уж дръзнал да изнасили нейната моминска чест.

Голяма клевета! Агаряните, кръвожадни, го грабнали и го завели пред съдията. Съдията под влияние на бащата на момичето взел две решения: или да се потурчи и да я вземе за жена, или ако не желае това, да бъде бит, докато умре. И попита блажения Райко кое предпочита. Приснопамятният отговорил, че предпочита смъртта, отколкото да се отрече от Христа. Съдията го уговаряше, уговаряха го и присъстващите, а повече от другите го уговаряше бащата на момичето, като казваше, че му прощава дързостта, само да се потурчи и ще го направи свой зет и ще го има като свой син – наследник на всичкия му имот. Но не можаха да променят мисълта му – той само това казвал:

-Християнин съм, християнин ще умра!

О, твоята твърда съпротива, всеблаженный Райко! О, твоето мъжествено убеждение! О, твоята най-гореща и пламенна любов към Христа! Ти за малко време показа, че дивно си се обогатил с четирите основни добродетели: благоразумие, целомъдрие, храброст и справедливост: благоразумие показа, пазейки като глава чистотата пред Бога и благочестието; целомъдрие показа, като не се съгласи да робуваш на страстите на новата египтянка; храброст показа, като не се уплаши от убиващите тялото, но душата неможещи да убият (Мат. 10:28), справедливост показа, умирайки за Христа, защото и Той умря за твоето спасение! Но виждаме обединени и ясно разпознаваме

и трите богословски добродетели: надеждата, че заради обещанието и наслаждението на бъдещите блага си пренебрегнал като смет временните, които нечестивите ти предлагаха и обещаха; вярата, защото до последното си издихание добре я опази; любовта към Бога, защото всеусърдно умря за Него от жестока и мъчителна смърт.

Както казахме по-горе, решението на мъчителя беше да умре под ударите на побоя. Биеха го безмилостно, докато паднаха ноктите на нозете му. Но смятайки, че съвсем не са успели да променят мисълта му, за да приеме тяхната вяра, не го оставиха, а го вързаха за мишците с въже и го окачиха нависоко и така окачен, прекара остатъка от оня ден до вечерта. Тогава го откачиха и пак отправяха много ласкателства, но и го заплашваха с много различни изтезания. Но напразно се трудеха суетните безумци. Понеже, след като той се противи до кръв, борейки се против греха (Евр. 12:4), и след като любовта към благочестието отрано беше завладяла душата му, всеки вид мъки му изглеждаше смешен. Прочее, понеже настъпи вечер и нямаха вече време да му направят нищо друго, хвърлиха го в затвора, като му дадоха срок от два дни да размисли какво ще прави. Какво са му сторили тия два дни в затвора, остана неизвестно и не се чу навън.

След два дни го изведоха от затвора, провериха го по разни начини и понеже мисълта му си оставаше твърда и непоколебима, пак го окачиха за мишците до вечерта на оня ден. И пак го свалиха от куката, и го хвърлиха в затвора. На следния ден пак го изведоха и пак му отправиха много ласкателства и обещания, а след това страшни закани и заплахи. Но блаженият нито ласкателствата и обещанията им прие, нито пък от заканите им се уплаши, а през цялото време имаше една защита в устата си:

-Християнин съм! Няма да се потурча!

Трети път го окачиха за мишците, после поставиха под него мангал и като обръщаха мангала насам – нататък, разпаленият огън топеше и изтощаваше тялото му. И през цялото време на това сурово изтезание, ту с ласки, ту със заплахи да му причинят по-тежки мъчения, го принуждаваха да каже, че ще се потурчи. Но храбрецът понасяше изтезанието и не казваше нищо друго, освен:

-Християнин съм!

После доведоха един лекар, който му каза да не се бои от нанесените рани, защото могат да бъдат излекувани. Също и другите присъстващи му казаха, че лекарят ще го излекува:

-Кажи, че ще се потурчиш, за да бъдеш свободен, и ще те направим велик ага!

Но мъченикът само това отвърщаше:

-Вярвам в Христа. Християнин съм. Няма да се потурча!

Но колкото светецът оставаше твърд във вярата, толкова посрамените мъчители се ожесточаваха. Впрочем, измислиха друго, по-сурово изтезание. Разрязаха му кожата

на корема и изрязаха оттам един ремък. О, жестокост! О, безчовечие! – изрязаха му един ремък от пъпа чак до гърлото и друг един ремък отзад пак до гърлото. И понеже като че ли не им беше достатъчно това мъчение, осолиха одраните места обилно със сол, а след това го гориха със запалени свещи безмилостно и несъстрадателно. Кой няма да се потресе пред тяхната жестокост и зверосърдечие?! Кой няма да се удиви на действително дивната и свръхестествена издръжливост на мъченика?! Кой няма да се изуми пред Божиата сила, която се проявяваше в немоцта на тялото на този деликатен и нежен юноша?! (2 Кор. 12:9) Добропобедният Христов мъченик понесе и това ужасно изпитание. Какво още липсваше? Нозете закрепнаха добре от прекомерните и нечовешки побоища, за да тичат безпрепятствено по небесния път. Ръцете му се осветиха от висенето, за да ги простре с дръзновение преподобни (1 Тим 2:8) и чисти пред престола на Божието величие. Тялото му разбиха и изпекоха за тясната врата и скръбния път към небето (Мат. 7: 14). Пробиха му утробата, за да се яви Божият страх, който мъченикът беше възприел и притежаваше. Гърдите му отвориха, за да се появи пламъкът на божествената любов, която пламтеше в сърцето му. Със сол го осолиха и с огнен пламък изпекоха, за да стане храна, достойна за небесната трапеза!

Какво друго липсваше още, за да бъде увенчан като блестящ отличник и победоносен поборник? Но понеже нямаше какво друго да му сторят враговете на Кръста и понеже Подвигоположникът Христос не беше съгласен той повече да страда, затова в оня час мюфтията издаде нареждане да престанат изтезанията и да го обезглавят. И така, беше обезглавен и се съедини с духовната безсмъртна Глава Иисус Христос, за да съжителства и съцарува с Него. Бори се и завърши този временен живот и започна вечния и безкрайния на 14 май 1802 г. след Христа. А какво стана с неговото многострадално тяло, не знаем. Знае Бог, Който е дивен в Своите светии, и Който го прослави с чудеса, каквито последваха.

Написахме само толкова, колкото очевидецът и слушателят иеромонах ни разказа, за слава на Отца и Сина, и Светия Дух, и за честта на светия многострадален и добропобеден мъченик Райко, поради чиито свети молитви да се избавим от вечното осъждане и да се сподобим с Небесното Царство! Амин.

*Написано от „най-нищожния сред иеромонасите Никифор от остров Хиос“, както сам отбелязва авторът. Превел от гръцки епископ Партений.

Източник: Жития на Българските светии, Славянобългарски манастир „Св. Вмчк Георги Зограф“, Света Гора, Атон, 2007 г.

Електронният вариант е публикуван на 13 Май, 2019 г., в сайта www.mitropolia-varna.org

Молитви към свети мъченик Райко-Йоан Шуменски

Молитва първа

Към тебе, свети мъчениче Райко-Йоане, молитвено прибъгваме ние, грешните, като се каем за прегрешенията си. Като пострадал за Христа Господа, дори до проливане на кръвта си, ние ти се молим да ни укрепиш в светата Православна вяра, да живеем според нейните наредби и изисквания и да умрем в нея. Като живял в съвършена чистота и целомъдрие, ние изпросваме от тебе закрила за нашите деца, юноши и девойки срещу множеството изкушения и съблазни, с които ги прелъстява светът. Бидейки изкушаван, но не и победен, ти и на изкушаваните можеш да помогнеш. Бидейки златен съсъд на Светия Дух и носил райски покой в сърцето си, ти направй и нас причастници на Божията благодат и унищожи в нас всяко греховно движение на плътта.

О, свети мъчениче Райко-Йоане, избави нас, немоцните, от връхлитащите ни беди, от човешки клевети и тежки болести, като пазиш душите ни от осъждане на ближния и от всяко зло. Вложи в сърцата ни дух на страх Божий, дух на всяко добро намерение. На твоите свети молитви връчваме себе си до края на дните си, в смъртния ни час, на митарствата и на Страшния съд. Амин.

Молитва втора

О, велики угодниче Христов, свети мъчениче Райко-Йоане! Облажаваме те заради твоята равноангелска чистота, с която си благоугодил на Христа Бога и ти се молим да бъдеш крепък щит и ограда на нашите деца срещу коварствата на блудния бяс, за да получат и те като тебе наградата на Седмото блаженство, което гласи: “Блажени чистите по сърце, защото те ще видят Бога“. Помоли се и на пречистата Дева и Богородица да ги вземе под своя покров и ги защити от зли човеци и развратители, от насилници и лукави прелъстителни. Застъпи се за тях пред Всеподателя Бога да живеят съгласно Неговата свята воля, да ходят в Неговите заповеди и да благоукрасят душите си с целомъдрие, трудолюбие, дълготърпение, честност и всяка друга добродетел. А когато, било поради незнание, било поради лекомислие, породени от младата им възраст, съгрешат срещу Божия закон, възбуди в сърцата им покаяние и ходатайствай за тях пред небесния наш Отец да прости съгрешенията им.

О, свети мъчениче Райко-Йоане, простри ръце към преблагия Господ и спомени с твоите пречисти уста имената на нашите скъпи деца, за които ти се молим, та по твоите молитви те да се опазят от всяка сквернота на света, да растат в познание на доброто и да им бъдат дарувани сили и здраве за полза на Църквата и отечеството ни.

Господи Иисусе Христе, по молитвите на свети мъченик Райко-Йоан, смили се над нашите деца (имената), очисти ума им от суетни помисли и ги насочи към изпълнение на Твоите заповеди, за да се избавят от вечните мъки и да наследят Твоето Небесно царство. Амин!

Молитви от "Житие и акатист на свети мъченик Райко-Йоан Шуменски", изд. Витезда, с.36-40

2022 г.